

KOMMITTÉN FÖR AVSKAFFANDE AV RASDISKRIMINERING
81:a sessionen
Den 6–31 augusti 2012

GRANSKNING AV KONVENTIONSSTATERNAS RAPPORTER
I ENLIGHET MED ARTIKEL 9 I KONVENTIONEN

Slutsatser av kommittén för avskaffande av rasdiskriminering

FINLAND

1. Kommittén granskade Finlands kombinerade 20–22 periodiska rapport (CERD/C/FIN/20–22) vid sitt 2191:a och 2192:a möte (CERD/C/SR.2191 och CERD/C/SR.2192) den 23 och 24 augusti 2012. Vid sitt 2202:a möte (CERD/C/SR.2202) den 31 augusti 2012 antog kommittén följande slutsatser:

A. Inledning

2. Kommittén välkomnar att konventionsstaten inom utsatt tid har lämnat in sin 20–22 periodiska rapport och följt kommitténs reviderade rapporteringsanvisningar. Kommittén välkomnar också den raka, öppna och konstruktiva dialogen med konventionsstaten, liksom även dess strävan att ge täckande svar på de frågor som togs upp av kommittémedlemmarna under dialogen.

B. Positiva synpunkter

3. Kommittén välkomnar de olika åtgärder för att utveckla lagstiftningen och politiken som konventionsstaten har vidtagit i syfte att bekämpa rasdiskriminering, däribland:

- a) lagen om främjande av integration (1386/2010) som godkändes av riksdagen den 30 december 2010, vars tillämpningsområde har utvidgats till att omfatta alla invandrare som bor i Finland,
- b) ändringarna av lagen om likabehandling som sattes i kraft 2009,
- c) den nya lagen om mottagande av personer som söker internationellt skydd (746/2011) som godkändes 2011,
- d) ändringarna av strafflagen (511/2011) som trädde i kraft i juni 2011,
- e) godkännandet av ett politiskt program för romerna i Finland,

- f) olika program, strategier och andra initiativ som syftar till att öka befolkningens medvetenhet om rasdiskriminering, integration, tolerans och kulturell mångfald.
4. Kommittén välkomnar också konventionsstatens ratificering i maj 2011 av tilläggsprotokollet till Europarådets konvention om IT-relaterad brottslighet.
5. Kommittén noterar med tillfredsställelse att konventionsstaten har åtagit sig att ratificera Internationella arbetsorganisationens konvention nr 169 under pågående regeringsperiod.
6. Kommittén noterar ytterligare med tillfredsställelse att förhandlingarna om ett nordiskt sameavtal har inletts och att konventionsstaten har utsett en förhandlingsdelegation där hälften av medlemmarna hör till det samiska ursprungsfolket.

C. Orosmoment och rekommendationer

Befolkningens demografiska sammansättning

7. Kommittén noterar konventionsstatens redogörelse för lagstiftningen avsedd att hindra sammanställning av statistiska uppgifter om ras eller etniskt ursprung. Kommittén är dock alltså orolig över att det i konventionsstatens rapport saknas färsk, tillförlitliga och täckande statistiska uppgifter om befolkningens sammansättning, däribland ekonomiska och sociala indikatorer särskilda utifrån etniskt ursprung. Det gäller till exempel statistiska uppgifter om det samiska ursprungsfolket, andra minoritetsgrupper och invandrare som bor inom konventionsstatens territorium. (Artikel 1)

I enlighet med punkterna 10–12 i de reviderade rapporteringsanvisningarna (CERD/C/2007/1) och erinrande om sin allmänna rekommendation nr 4 (1973) beträffande befolkningens demografiska sammansättning upprepar kommittén sin tidigare rekommendation, enligt vilken konventionsstaten bör sammanställa och till kommittén lämna in tillförlitliga och täckande statistiska uppgifter om befolkningens etniska sammansättning och om ekonomiska och sociala indikatorer särskilda enligt etniskt ursprung och kön, däribland uppgifter om det samiska ursprungsfolket, andra minoritetsgrupper och invandrare, för att kommittén ska kunna utvärdera hur de olika befolkningsgrupperna kommer i åtnjutande av sina medborgerliga och politiska rättigheter, liksom även sina ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter.

Nationell institution för mänskliga rättigheter

8. Även om kommittén välkomnar den av konventionsstaten nyligen inrättade nationella institutionen för mänskliga rättigheter, är den oroad över att den relevanta lagstiftningen inte klart uttrycker förhållandet mellan institutionens tre beståndsdelar, dvs. människorättscentret, riksdagens justitieombudsman och människorättsdelegationen, och att den lagstiftningen inte nödvändigtvis garanterar sådan finansiering och självständighet som förutsätts i principerna om status för nationella institutioner som främjar och skyddar mänskliga rättigheter (Parisprinciperna som antogs av Förenta nationernas generalförsamling genom resolution 48/134 den 20 december 1993 (bilaga)). (Artikel 2)

Kommittén rekommenderar att konventionsstaten organiserar sin nationella människorättsinstitution på ett sätt som fullt ut är förenligt med Parisprinciperna antagna av generalförsamlingen genom resolution 48/134 den 20 december 1993.

Direkt och indirekt diskriminering

9. Kommittén noterar konventionsstatens redogörelser men är fortsatt oroad över att 2 § i lagen om likabehandling (84/2009) kan tolkas så att den i strid med konventionen tillåter etnisk diskriminering i rättshandlingar som hör till privatlivet. Enligt paragrafen tillämpas lagen på diskriminering på grund av etniskt ursprung när det är fråga om tillhandahållande till allmänheten av bostäder, annan lös eller fast egendom eller tjänster som är allmänt tillgängliga, med undantag av rättshandlingar som hör till privatlivet och familjelivet. (Artiklarna 2 och 5)

Kommittén rekommenderar att konventionsstaten tar tillfället i akt som den pågående reformen av lagen om likabehandling erbjuder för att precisera att 2 § i lagen (84/2009) också i rättshandlingar som hör till privatlivet förbjuder diskriminering på grund av etniskt ursprung.

Uppvigling till rasdiskriminering på Internet

10. Kommittén noterar konventionsstatens åtgärder för att bekämpa rasistisk hatretorik på Internet, däribland ändringarna av strafflagen som godkändes 2011, Polisstyrelsens anvisningar om klassificering av hatbrott samt tillsättandet av en arbetsgrupp vid riksåklagarämbetet för att definiera straffbar hatretorik och förenhetliga tillämpningen av relevanta bestämmelser i strafflagen. Kommittén är emellertid oroad över att det i konventionsstaten alltjämt publiceras rasistiskt hattal på Internet. (Artikel 4)

Kommittén rekommenderar att konventionsstaten ökar sina ansträngningar för att bekämpa uppviglingen till rashat och rasdiskriminering på Internet, också genom att effektivare sammanställa uppgifter om förekomsten av rasistiskt hattal på Internet och genom att genomföra informationskampanjer på temat riktade till ungdomen, massmedierna och politikerna.

Samernas situation

11. Kommittén noterar att konventionsstaten i augusti 2012 tillsatte en arbetsgrupp för att förnya lagen om sametinget. Kommittén är emellertid oroad över att sametinget alltjämt har mycket litet beslutanderätt i frågor som rör samernas kulturella självstyre, däribland rättigheterna som anknyter till markanvändning och användning av naturresurser.

Kommittén rekommenderar att konventionsstaten vid förnyandet av lagen om sametinget ökar sametingets beslutanderätt i frågor som rör samernas kulturella självstyre, däribland rättigheterna som anknyter till markanvändning och användning av naturresurser i områden som traditionellt bebos av samer.

12. Kommittén noterar att högsta förvaltningsdomstolen följde kommitténs tidigare slutsatser i sitt beslut av den 26 september 2011 som definierade samer som har rösträtt i val till samtinget. Kommittén är emellertid oroad över att definitionen som godkändes av högsta förvaltningsdomstolen otillräckligt betonar samernas rättigheter till självbestämmande, erkända i Förenta nationernas deklaration om urfolkens rättigheter (artikel 3), särskilt rätten att bestämma sin egen identitet och tillhörighet i enlighet med sina sedvänjor och traditioner (artikel 33) samt rätten att inte underkastas tvångsassimilering eller utplåning av sin kultur (artikel 8). (Artikel 5).

Kommittén rekommenderar att konventionsstaten vid fastställandet av vem som ska ha rösträtt i val till sametinget ger samernas självbestämmanderätt beträffande deras status i Finland, deras rätt att själv bestämma sin tillhörighet och rätten att inte underkastas tvångsassimilering relevant tyngd.

13. Kommittén noterar konventionsstatens information, särskilt godkännandet av den nya gruvlagen och den nya vattenlagen, samt konventionsstatens avsikt att förtydliga lagstiftningen om samernas markrättigheter. Kommittén är emellertid oroad över att frågan om samernas markrättigheter inte har lösts på ett tillfredsställande sätt och att olika slag av projekt och åtgärder, såsom gruvverksamhet och skogsavverkning, fortgår på markområden som traditionellt bebos av samer, utan föregående fritt och informationsbaserat samtycke av dem. Kommittén är också oroad över att den finska lagstiftningen tillåter renbeteslag att fatta majoritetsbeslut som allvarligt kan skada samiska renägares möjligheter att utöva sin traditionella näring. De flesta medlemmar i renbeteslag utövar modern renskötsel i stället för traditionell samisk renskötsel. Kommittén är särskilt oroad över att högsta förvaltningsdomstolen för någon tid sedan fastställde beslutet av Ivalos renbeteslag att tvinga fyra samiska renägare i Nellimområdet att slakta så gott som hela sin renboskap. (Artikel 5)

I enlighet med sin allmänna rekommendation nr 23 (1997) om ursprungsfolkens rättigheter rekommenderar kommittén att konventionsstaten ska sträva efter en lämplig förhandlingslösning i tvisten som gäller samernas rätt till sina traditionella markområden, också genom att revidera den relevanta lagstiftningen. Kommittén rekommenderar att konventionsstaten i det här sammanhanget beaktar Internationella arbetsorganisationens konvention nr 169 som konventionsstaten har åtagit sig att ratificera. Vidare rekommenderar kommittén att konventionsstaten vidtar relevanta åtgärder för att skydda samernas traditionella renskötselnsnäring.

14. Kommittén är oroad över att, även om ca 70 procent av de samiskspråkiga barnen bor utanför samernas hembygdsområde, främst i Helsingforsområdet, Rovaniemi och Uleåborg, samernas rätt till småbarnsfostran på samiska endast erkänns inom samernas hembygdsområde. Kommittén är också oroad över att samerna i verkligheten inte garanteras social- och hälsovårdstjänster på det egna språket. (Artiklarna 5 och 7)

Kommittén rekommenderar att konventionsstaten vidtar relevanta åtgärder för att säkerställa att alla samiska barn som bor inom konventionsstatens territorium faktiskt får undervisning på det egna språket. Konventionsstaten bör bland annat utbilda flera lärare i samiska. Kommittén rekommenderar också att konventionsstaten faktiskt säkerställer tillgången till social- och hälsovårdstjänster på samiska inom hembygdsområdet. Vidare

rekommenderar kommittén att konventionsstaten påskyndar genomförandet av stimulansprogrammet för att främja och skydda de samiska språken föreslaget av undervisnings- och kulturministeriet, också i massmedierna, utbildningen, social- och hälsovårdstjänsterna och på det kulturella området.

Romernas situation

15. Kommittén noterar konventionsstatens undersökningar och den förda politiken samt särskilt det politiska programmet för romerna i Finland från 2009 som syftar till att åtgärda den socialekonomiska ojämlikheten som romerna upplever inom olika livsområden. Kommittén är emellertid oroad över att romer fortfarande diskrimineras avseende ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter, särskilt när det gäller att få arbete och bostad. Även om kommittén noterar konventionsstatens strävan att integrera de romska barnen i undervisningen och att främja det romska språket, är den oroad över att ungefär hälften av de romska barnen har överförs till specialundervisning. (Artikel 5).

Kommittén erinrar om sin allmänna rekommendation nr 32 (2009) angående syftet och tillämpningsområdet för särskilda åtgärder enligt konventionen mot alla former av rasdiskriminering och om sin allmänna rekommendation nr 27 (2000) om diskriminering av romer och rekommenderar att konventionsstaten vidtar konkreta åtgärder för att effektivt genomföra det politiska programmet för romerna i Finland för att nå konkreta resultat i integreringen av romerna på arbets- och bostadsmarknaden. Vidare uppmuntrar kommittén konventionsstaten att öka sina ansträngningar för att inkludera romska barn i undervisningen, samt att främja undervisningen i det romska språket, också genom att förbättra lärarnas kunskaper i det romska språket. Kommittén ber konventionsstaten lämna kommittén uppgifter om vilka särskilda åtgärder som har vidtagits och om konkreta resultat av åtgärderna.

Invandrarnas, inklusive asylsökarnas ställning

16. Kommittén noterar konventionsstatens lagstiftningsåtgärder, administrativa åtgärder och politiska åtgärder för att bekämpa diskrimineringen mot invandrare och för att främja jämlikhet. De gäller till exempel lagen om främjande av integration från 2010, Yes-projektet Likabehandling på första plats samt diskrimineringsuppföljningsgruppens arbete. Kommittén är emellertid fortsatt oroad över att motståndet mot invandrare har ökat i konventionsstaten. Kommittén är också oroad över att marginaliseringen av invandrare har fortsatt särskilt när det gäller att få arbete och bostad samt socialtjänsterna. Vidare är kommittén oroad över att polisens agerande under veckan av intensifierat genomförande av lagstiftningen om olaglig invandring kan gå över gränsen för rasrelaterad eller etnisk profilering. (Artiklarna 2 och 5).

Kommittén rekommenderar att konventionsstaten ökar sina ansträngningar för att främja förståelse och tolerans mellan olika etniska grupper som vistas inom konventionsstatens territorium. Vidare rekommenderar kommittén att konventionsstaten vidtar konkreta åtgärder för att genomföra lagen om främjande av integration och statens integrationsprogram för åren 2012–2015 för att integreringen av invandrare ska gå framåt i arbetslivet, i bostadsfrågor, i utbildning och i social- och hälsovårdstjänsterna. Konventionsstaten bör fortsatt undvika profilering utifrån etniskt ursprung, också genom

att stärka polisens interna anvisningar i frågan. Kommittén ber konventionsstaten att lämna kommittén uppgifter om vilka särskilda åtgärder som har vidtagits och om konkreta resultat av åtgärderna.

Romska barns och invandrabarns utbildning

17. Kommittén noterar att mobbningen i skolorna har minskat i konventionsstaten tack vare Kiva skola-programmet och att konventionsstaten har strävat efter att minska negativa stereotyper som riktar sig mot romer genom rapmusiksnuttar på tv riktade till ungdomen. Kommittén är emellertid fortsatt oroad över att romska barn och invandrabarn alltför ofta mobbas i skolan. (Artiklarna 2 och 7)

Kommittén erinrar om sina allmänna rekommendationer nr 27 (2000) och 30 (2009) och rekommenderar att konventionsstaten ytterligare ökar sina ansträngningar att skydda romska barn och invandrabarn mot mobbing.

Asylsökarnas situation

18. Kommittén noterar konventionsstatens strävan att begränsa tagandet i förvar av minderåriga ensamkommande asylsökande barn. Kommittén är emellertid oroad över tagandet i förvar av asylsökande som hör till sårbara grupper, såsom gravida kvinnor och personer med funktionsnedsättning samt tortyroffer. Kommittén är också oroad över att asylsökande på grund av överbeläggningen vid förvaringsenheten i Krämertsskog ibland hålls i polisens förvar. Vidare är kommittén oroad över att kommunerna inte har tillräckligt med bostäder för dem som beviljats asyl på grund av att konventionsstatens regering inte har beviljat dem tillräckliga medel. Kommittén är också oroad över att personer som har rätt till asyl, särskilt ändringssökande, kan återsändas för att konventionsstaten tillämpar för snabbt asyloffarande och sökande av ändring inte automatiskt avbryter fullföljandet av ett utvisningsbeslut.

Kommittén rekommenderar att konventionsstaten i mån av möjlighet i stället för att ta asylsökande i förvar anlitar andra alternativ och inte placerar asylsökande i polisens förvar. Kommittén rekommenderar också att konventionsstatens regering beviljar kommunerna tillräckliga medel för att ordna bostad för personer som har beviljats asyl. Vidare rekommenderar kommittén att konventionsstaten grundligt ser över sin tillämpning av för snabbt asyloffarande för att undvika att personer som har rätt till asyl återsänds, samt automatiskt ger sökande av ändring i ett avslag på ansökan om asyl en avbrytande effekt på fullföljandet av utvisningsbeslutet.

D. Övriga rekommendationer

Ratificering av andra konventioner

19. Beaktande alla mänskliga rättigheters odelbarhet uppmanar kommittén konventionsstaten att överväga ratificering av de internationella konventioner den ännu inte har ratificerat. Konventionsstaten bör särskilt ratificera konventioner vilkas bestämmelser har direkt inverkan på grupper som eventuellt utsätts för rasdiskriminering, såsom

Internationella konventionen om skydd av alla migrerande arbetstagares och deras familjemedlemmars rättigheter. Vidare uppmanar kommittén konventionsstaten att försnabba ratificeringen av Internationella arbetsorganisationens konvention nr 169 om ursprungsfolk och stamfolk i självstyrande länder.

Uppföljning av Durbandeklarationen och handlingsprogrammet

20. Utifrån sin allmänna rekommendation nr 33 (2009) om uppföljningen av Durban-översynskonferensen rekommenderar kommittén att konventionsstaten sätter i kraft Durbandeklarationen och handlingsprogrammet som godkändes i september 2001 av världskonferensen mot rasism, rasdiskriminering, främlingsfientlighet och intolerans. När konventionsstaten sätter den konventionen i kraft i sitt nationella rättssystem bör den beakta slutdokumentet från Durban-översynskonferensen som hölls i Genève i april 2009. Kommittén ber konventionsstaten att i sin följande periodiska rapport inkludera separata uppgifter om handlingsplaner och andra åtgärder som konventionsstaten genomför för att förverkliga Durbandeklarationen och handlingsprogrammet på det nationella planet.

Hörande av det civila samhällets organisationer

21. Kommittén rekommenderar att konventionsstaten vid utarbetandet av sin följande periodiska rapport fortsatt hör sådana organisationer i det civila samhället som verkar för att skydda de mänskliga rättigheterna, särskilt för att bekämpa rasdiskriminering, och breddar dialogen med dem.

Informationsspridning

22. Kommittén rekommenderar att konventionsstaten när den lämnar in sina rapporter samtidigt gör dem lättillgängliga för allmänheten och att kommitténs kommentarer till rapporterna publiceras på samma sätt på konventionsstatens officiella språk och vid behov på andra språk som talas allmänt i konventionsstaten.

Den allmänna grundrapporten

23. Kommittén noterar att konventionsstaten lämnade sin grundrapport 1997 och uppmanar den att lämna en uppdaterad grundrapport med iakttagande av de harmoniserade anvisningarna för rapportering om genomförandet av internationella människorättskonventioner som godkändes av människorättskommittéernas femte möte i juni 2006 (HRI/MC/2006/3), och särskilt anvisningarna om den allmänna grundrapporten.

Uppföljning av slutsatserna

24. I enlighet med artikel 9.1 i konventionen och regel 65 i sina ändrade procedurregler ber kommittén konventionsstaten att inom ett år från att slutsatserna meddelades lämna uppgifter om hur den har följt rekommendationerna ovan i punkterna 12, 13 och 16.

Särskilt viktiga punkter

25. Kommittén vill ytterligare uppmärksamma konventionsstaten på att rekommendationerna 10 och 15 är särskilt viktiga och ber konventionsstaten i sin följande periodiska rapport ge detaljerade uppgifter om vilka konkreta åtgärder den har genomfört för att genomföra dessa rekommendationer.

Följande periodiska rapport

26. Kommittén rekommenderar att konventionsstaten lämnar sin 23:e periodiska rapport, med tidsfristen den 13 augusti 2015, och följer anvisningarna för CERD-dokument (CERD/C/2007/1) som godkändes på kommitténs 71:a session, och att konventionsstaten i sin rapport behandlar alla de frågor som har tagits upp i dessa slutsatser. Vidare uppmanar kommittén konventionsstaten att hålla sig till maximilängden på 40 sidor per konventionsrapport och på 60–80 sidor för den allmänna grundrapporten (se punkt 19 i de harmoniserade rapporteringsanvisningarna i dokument HRI/GEN.2/Rev.6).

= = =